

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Közvélemény-teremtés.

A közvéleményt felülről csak fejleszteni lehet, megteremtteni nem. Megteremtése, illetőleg újjáteremtése, csak alulról történhetik. Az egyházi közvélemény megteremtése tehát — mert, sajnos, jórészt nem egy már meglévő közvélemény átforgalmazásáról, tisztításáról és emeléséről, hanem *egy nem létezőnek a megteremtéséről* van szó — azoknak a tényezőknek van a kezében, amelyek elsősorban képesek és hivatottak befolyásolni egyházunk tagjainak gondolkodását a lehető legszélesebb rétegek között.

E tényezők közül nem kívánok részletesebben foglalkozni a spirituális rangban legelsővel, magával az igehirdetéssel, sem a kötött templomi és általában liturgiális, sem pedig a kevésbé kötött templomonkívüli formáival, amely utóbbiak az evangélizációban s ált. az ú. n. belmissziós tevékenységekben érvényesülnek. Mindezekről hadd jegyezzek meg csupán annyit, hogy nézetem szerint mind a templomi, mind a templomonkívüli református igehirdetésben sokkal több mód nyílnék arra, hogy gyülekezeteinket az egyház életének nagy aktualitásaival állandóan foglalkoztassuk, mint amennyi módot mai igehirdetőink többsége lát és igénybevesz erre a célra.

Hanem aztán itt van az a tényező, amelyet tulajdonképpen eszményi szempontból szintén az igehirdetés egy fajának, mindenestre a korszükséglet parancsolta kiegészítésének és meghosszabbításának kell tekintenünk: *a sajtó.*

Mit tesz és mit tehet mai egyházi sajtónk az egyházi közvélemény megteremtése érdekében?

Nagyon keveset, amint már többször reámutattam. Most hadd mutassak rá ennek a csekély teljesítménynek egyik, ha ugyan nem a legfőbb okára is, ami szerintem nem más, mint egyházi sajtónk egyedeinek túltengése.

Erről a jelenségről is többször volt már szó lapunkban. Szinte alig is merjük már előhozni újra, mert tudjuk, hogy némelyeket nemcsak untat, de egyenesen bosszant is. De most nemrég Ravasz László egy igen előkelő egyházi nyil-

vánosság előtt elhangzott beszédében nagyon erőteljesen fölvetette ugyanezt a kérdést s egyenesen parancsoló szükségességnek mondotta az egyházi sajtókoncentrációt, ami nélkül egyházi életünknek oly nagyon kívánatos integrálódásai sohasem fognak végbemenni.

Ez a nagysúlyú megnyilatkozás talán még azokat is gondolkodóba ejtheti, akik eddig esetleg nem látták e kérdés egész jelentőségét, vagy kicsinyelték veszedelmeit.

A csonka hazában megjelenő református időszaki sajtótermékeink — számszerint 34 — igen nagy többsége egészen vékonypénzű és állandóan vérszegénységben szenvedő lapocska. Egynéhánynak a kivételével olvasótáboruk nemcsak az ezret, de még a félezret sem igen üti meg. „Vékonypénzűek” oly értelemben is, hogy anyagi megalapozottságuk az esetek óriási többségében a lehető legsilányabb. Még azok is, amelyek egészen, vagy félig-meddig hivatalos jelleggel bírnak s közvetlen vagy közvetett formában szubvenció-félében részesülnek, állandóan küzködnek az anyagi nehézségekkel s nem egy esetben csak szerkesztők és kiadók legnagyobbfokú áldozatkészsége folytán tudnak valahogy átevíckélni időről-időre pénzügyi válságaikon. Ebből a helyzetből pedig az következik, hogy az egyházi lapjainknál végzett szellemi munka anyagi honorálásáról, vagy egyáltalán szó sincsen, vagy pedig csak meg nem felelő mértékben lehet és van szó. Senki nem becsüli nagyobbra az ingyen vagy majdnem ingyen szívességből és lelkesedésből való egyházpublicisztikai dolgozást és az abban rejlő nagy erkölcsi értékeket, mint jómagam — akinek kevesekhez hasonló módon és mértékben volt és van alkalmam ezt gyakorolni immár több mint húszesztendő egyházpublicista pályámon —, de tárgyilagosan kénytelen vagyok hosszú tapasztalás alapján azt mondani, hogy a nem, vagy nem kellőleg honorált munka általában véve (és a szabályt megerősítő kivételek előtt kalapot emelve) nem szolgál egy lap színvonalának emelésére, sőt... Ami pedig ebből közelebbi tárgyunkra tartozik, az az, hogy egy nem, vagy nem megfelelően

honorált munkásgárdával rendszeres és tervszerű sajtómunkát végezni lehetetlen, tehát közvéleményt formálni is, kivált nagy elvi kérdésekben. Meg kell elégedni azzal, amit éppen eszükbe jut írni (világért sem mondom, hogy ez nem lehet jó és értékes!) és akkor, amikor éppen eszükbe jut.

Továbbmenve: a pennaforogató embereknek sem vagyunk bővében. Legalább is az olyanoknak, akiknek az írásai mind tartalmi, mind formai tekintetben kifogástalanok és a közvélemény formálásához elengedhetetlenül szükséges szuggesztív erőnek is bírják bizonyos mértékét. Ezek a kevesek azután egyházi sajtónk szétforgácsoltsága következtében maguk is kénytelenek az erejük javát szétforgácsolni a 34 tiszta református (és amellet még 13 közös protestáns) egyházi-vallási lapunk közül egyenként legalább ötnek-tíznek állandó vagy alkalmi „etetésé” közben. Ez megint csak a nagyvonalúság és a mélyen szántás rovására megy.

Végül: egyházi időszaki sajtótermékeink óriási többségéhez elválaszthatatlanul hozzátapad a helyi, illetőleg provinciális jelleg. Ez, azt mondhatni, az egyik uralkodó jellemvonásuk, ami, ha jól meggondoljuk, tulajdonképpen jókora anakronizmus abban a magyar református egyházban, amelynek hivatalos és nem hivatalos egyéb életmegnyilvánulásai a helyi és kerületi partikulárizmus korlátai közül már mégis csak kinőttek úgy, ahogy, és amelyben ma hatalmas vágyakozás él és szorong a minél teljesebb egység után. Egyházi sajtónk jókora része pedig még ma is valósággal 1881 előtti állapotokat és hangulatokat tükröz. Még a két legnagyobb és legegységesebb látókörral és igénnyel fellépő hetilapunk sem tud oly mértékben szabadulni a „pesti” és dunamelléki jellegtől és kolorittól, szempontoktól és hangtól, amennyire, tudom, ők maguk is szeretnék. C'est plus fort qu'eux! Ebből viszont tárgyunkra nézve megint kényszerűen következik, hogy a helyi és provinciális jelleg parancsoló és sokszor zsarnoki módon szorítja háttérbe a közvélemény fölkeltesére és formálására alkalmas egyetemes értékű témákat a lokális és vicinális vonatkozású közlemények kifogyhatatlan áradatával szemben, — lévén ez utóbbiaknak sok egyéb „előnyük” mellett még az a jótulajdonosságuk is, hogy az állandóan térszűkével küzdő lapban nem foglalnak el akkora helyet, mint a rendszerint csak folytatásokban közölhető s hatásuk egyrésztől már emiatt megfosztott elvi vonatkozású dolgozatok.

Mi mindezeknek a summája?

Az, hogy egészséges és komoly közvélemény teremtéséről egyházi sajtónk mai állapotában még ábrándozni is kár.

R. I.

Nem az a esoda, hogy a föld megmozdul, hanem hogy te nem mozdulsz, nem indulsz meg annyi feszítő, lendítő energia tudatában, mint amennyi az árvabélyegakcióban van.

Zsinati tudósító.

Május 5-én folytatta a Zsinat az egyház alkotmányáról és kormányzatáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását, mely aztán a hét minden köznapját elfoglalta, még pedig reggel kilenc órától délután két óráig egyfolytában tartott ülésekkel, sőt a következő hétre is átmaradt. Voltak jólelkek, akik a tanácskozás gyorsabb tempójúvá tételét óhajtották volna. Evégből gondoltak arra, hogy délután is kellene ülést tartani, amit hiszen a tagok talán el is bírtak volna, de az elnök és az előadó, akiknek nemcsak a helyükről elmozdulni nem lehet, de állandóan felvont figyelemmel kell kísérni a tanácskozást aligha győztek volna meg. Sőt talán a jegyzők is nehezen, akiknek egy-egy ülés jegyzőkönyvének elkészítése napi négy-öt órai munkát adott az ülésen kívül. Sőt a zsinati tagok ama része is, amely a most kiosztott ügyekkel foglalkozó bizottságoknak tagjai, nemkülönben el voltak foglalva a délutáni órákban is, és közülök a bizottságok előadói még jelentéseket is voltak kénytelenek szerkeszteni olykor a késő éjjeli órákban is.

El kell ismerni, hogy a zsinati atyák általában szorgalmasok voltak a kötelességteljesítésben és akinek nem jutott semmi külön feladat, az is, legalább az ülésen állandóan és hűségesen jelenlétével bizonyította az ügy iránti mélyszéges szeretetét. Igazán csak alig egy pár tagról lehetett észrevenni, hogy — bizonyára túlságos egyéb elfoglaltsága miatt — csak kevés időt szentelhetett a zsinat ülésein részvételnek.

A tanácskozási idő tartamának a megrövidítése érdekében némelyek meg arra gondoltak, hogy a képviselőházi házszabályokhoz hasonló módon lehetne a beszédidőt korlátozni. Erre a gondolatra azonban a mostani ülésszak nagyon kevésé adott okot. Aránylag nem volt nagy a felszólalók száma s az is, aki szólt, többnyire röviden szólt. Annak van rációja, ha azt mondjuk, hogy nincs ok kényszerítő szükség nélkül a törvény változtatására s ez a kényszerítő szükség még nem következett be. Ám ha hozzá fogunk a törvényhozáshoz, akkor a legfontosabb törvénynél, amely terjedelme szerint is nagy — a törvényjavaslat 179. §-ból áll — nem szabad sajnálni harminc órányi tanácskozási időt.

Az állami felügyeleti és segédkezési jogra vonatkozó szakaszokhoz Makláró Károly, Juhász László, Benedek Sándor, Antal Géza, Varga Kálmán, F. Varga Lajos, Varga Sándor, Porzsolt István, Csáky Lajos szóltak hozzá. Hallottunk sok érdekes gyakorlati észrevételt és tanulságos fejtegetést, de végre is egyértelműre jöttünk abban, hogy ezeket a szakaszokat, amelyek annak idején az államhatalom birtokosával megegyezés alapján állapították meg, nem kívánatos megbolygatni, mert egyik rész kikezdése maga után vonhatja az egésznek az összehorogtatását.

Az általános szabályok című első részhez még Tóth Lajos, Benedek Zsolt, B. Pap István, Sípos József, Makláró Károly, Varga Kálmán, Görömbey Péter, Juhász László, Vásáry István szóltak, részben módosító javaslatokkal. A 6. §-nál kimondtuk, hogy az egyháznak és önkormányzati testületeinek van vagyoni jogi személyisége. A 8-ikat világosabbá tettük az 1791. 26. cikkbe foglalt szabálynak az ismétlésével, hogy t. i. az egyház maga alkotja a törvényeit. A 14. §-t pedig elhagytuk.

Az általános szabályokkal végezve, az egyházközségekről szóló második rész első fejezetéből is elintéztünk még három paragrafust, amelyekből négyet csináltunk. B. Pap István, Görömbey Péter, Vásáry István, Benedek Zsolt hozzászólása után az egyházközségek különböző nemeiről és a szórványról szóló részeket, stílári csinosítással a javaslat szerint fogadtuk el.

Kedden lassan haladtunk előre és mindössze négy szakasszal végeztünk, abból is csak három lett. De súlyos szakaszok voltak ezek ám. A nagyegyházközségekre vonatkozó rendelkezések kerültek napirendre. Sok jeles hozzászólás volt. Harsányi Pál és Csáky Lajos, a nagy egyházközségek egyházmegyéjének a képviselői a választási lehetőség ellen foglaltak állást s azt óhajtották, hogy csak külön egyházközségekre tagozódhassanak a nagy egyházközségek. Kovács J. Istvánnak meg az volt a kívánsága, hogy tizezernél több lélek még átmenetileg se maradhasson egy lelkipásztor gondozása alatt. Némethy Károly a budapesti egyházközség törekvéseit ismertette. Ravasz László, Tóth Lajos, Farkas István, Vásáry István, Makláró Károly és mások hozzászólása után a gyorsabb tempójú haladásra vonatkozó módosítás elfogadásával megmaradt a két szakasz. Úgyisint megmaradtak a kis egyházközségekre vonatkozó rendelkezések is, amelyeknél sok aggodalmas hangot hallottunk arról, hogy mi lesz akkor, ha az állások beszüntetését megengedjük. A zsinat a Medgyaszay Vince bölcs indítványát fogadta el, mely arról szól, hogy az állást rendszerint csak üresedés idején lehet megszüntetni. Az ilyen módon rendezés közmegnyugvást okozott az atyák közt.

Szerdán sem volt gyorsirámú a haladás, mert az egyháztagnak kötelességeire és jogaira került a sor. Különösen érdekes volt a 29. § megvitatása. Itt az előadó szükségesnek tartotta már a bevezető beszédében hangsúlyozni, hogy ő nem így óhajtotta a szakasz tartalmát megállapítani és hogy nevezetesen magasabb erkölcsi és vallásos kvalifikáltságához kötni hozzá a választójogot; ugyancsak megvilágította azt is, hogy mily okokból foglalt állást úgy a tervezet készítője, mint a bizottság a 18 éves korhatár és a nők egyenlő jogosítása mellett. A figyelmet első sorban a 18 éves korhatár kötötte le. Makláró Károly, Tóth Lajos, Csáky Lajos, Szász Károly, Jókay Ihsász Miklós és mások érveltek a korhatár ilyen alacsony meg-

állapítása ellen, de talán legnagyobb hatása etekintetben Puky Endrének volt, aki arra hivatkozott, hogy a képviselőválasztói törvénynek a képviselőházban ő volt az előadója és ezzel a kérdéssel már ezért is alaposan foglalkozott. Hasztalan védte Kun Béla előadó a maga munkáját és hasztalan hivatkozott arra is, hogy a 18 évet már betöltött egyén el is hagyhatja az egyházat, meg arra is, hogy a politikai élethől téren sem szabad analogiát vonni és a fiatalokban meglévő fogékonyságot a vallás iránt minden móddal fel kell használni, a szavazásnál csak néhány idealista szavazott vele, köztük Balogh Jenő egyházkerületi főgondnok, meg Benedek Zsolt, amely utóbbi azért nevezetes, minthogy a Zsinat aztán a Benedek Zsolt szövegét fogadta el, amely szerint 24 évesnek és önjogúnak kell lenni a választónak.

Sokkal nagyobb jelentőségű ennél az a változás, amely a választójogra minősültség tekintetében megállapított. Talán ez a Zsinat határozatai közül a legnagyobbértékű, gondolatunk szerint korszakot alkotó. Dr. Pappszász József c. m. gondnok tette meg az indítványt, hogy a konfirmált és önjogú, meg adótfizető egyháztagnak is csak akkor birjon választójoggal, ha a törvény életbeléptének idejékor már választójoggal bir, vagy ha kéri a választójogsultak közé felvételét annak az ünnepélyes kijelentésével, hogy a református egyház tanait elfogadja és magát az egyházi fegyelemnek aláveti. Ezt az indítványt elfogadta a Zsinat éppen úgy, mint Jókay Ihsász Miklós pótlását, amely meg arról szól, hogy aki az egyházra nézve káros reverszálist ad, elveszti a választójogát. Így a Zsinat lényegben ugyanazt fogadta el, ami a Konvent eredeti tervezetében volt. Nem csoda, hogy az előadó sietett kijelenteni, hogy ezeket a módosításokat örömmel fogadja el. Derék Pappszásunk ezzel az indítványtétellel igen nagy érdemet szerzett és valóban méltó volt az őt körülvevő ünneplésre.

A nők egyenlő választójoga ellen Juhász Lászlónak volt kifogása, de Pongrácz József, Puky Endre, Antal Géza és Ravasz László püspökök védelembe vették a nők jogát és lőn a határozat a javaslattal egyező és az írásnak megfelelő: nincsen különbség férfi és nő között. Mégis annyiban van, hogy a férjes nőnek nem szükséges a maga nevében adót fizetni; elég, ha a férje szabályszerűen részt vesz az egyházi közterhek viselésében. Már tudniillik, ha csak ugyan részt vesz. Mert a hátralékost ezentúl is ki kell hagyni, ha a névjegyzék készítésének évében és az azt megelőző félévben nem fizette ki az egyházi adóját. És ebben az esetben a felesége is kimarad.

A választók névjegyzékének készítését illetően elfogadta a Zsinat a javaslatot, mely szerint ezentúl novemberben kell készíteni a névjegyzéket és január 1-től december 31-ig lesz érvényes. Görömbey Péter ugyan hadat üzent a névjegyzéknek általában, Kovács Lajos meg

a határidő megváltoztatásának, de az előadó kivédte a támadást és csak Medgyaszay Vincével egyezett meg, aki azt proponálta, hogy ha nincs panasz a névjegyzék ellen, elég legyen ezután is magának az esperesnek a hitelesítő aláírása. Felelősség esetén ugyanis ezentúl nem maga az esperes dönt, hanem az egyházmegyei elnökség.

E nap még az egyházközségi tisztviselőkről szóló szakaszok közül is tárgyalatott egy pár. Itt megújult a vita Maklár Károly meg az előadó közt arról, hogy a presbiterek egyházközségi tisztviselők-e. A zsinat az előadó álláspontját tette magáévá s javaslatára a diakonust és diakonissát is idesorolta. A választhatóság feltételeihez két nevezetes módosítás is volt jelezve: egyik, hogy a 24 éves korhatár emeltesse fel; másik, hogy a nők választhatósága terjesztessék ki. De egyik érdekes és megfontolást kívánó indítványt sem tettek meg.

EGYHÁZ

Békés vizeken — csendes szívvel.

A szatmári református egyházmegye 1930 április 23. és 24. napjain Fehérgyarmaton tartott közgyűlést akarom jellemezni e megnyugtató címmel!

Micsoda háborgó vizeken, elnyeléssel fenyegető mélységek felett s a szív micsoda keserűségével és gyötrő kétségeivel haladtunk csak néhány évvel ezelőtt is. Mikor naphosszat vesződtünk, emésztődünk, keresve a megoldási lehetőségeket, a kibontakozási módokat s a kivézető ösvényeket, a Krisztus békességét! Mikor a tárgysorozat száz pontja között ezer veszedelem ült. Mikor tizenhat bírósági ügy aktái közül a gyűlölet vigyorgott a szemünk közé!

Milyen jó leírni is, hát még átélni: Békés vizeken — csendes szívvel. És átéltük. A 67 egyházközséget számláló egyházmegye 45 pontú tárgysorozatot tett a plenum elé. Kényes természetű ügy egy sem volt. Személyi kérdések vagy ellentétek nem ütötték fel fejüket! Nagyobb vitát egy tárgy sem váltott ki. Közérdekű ügyek — közmegnyugvásra — intéztettek csupán!

Valahol örvendetes változás történt! Sietek kijelenteni, hogy nem az egyházmegyei gondnok személyére gondolok, bár letagadhatatlan tény, hogy dr. Gaál Endre, aki politikailag, társadalmilag, gazdaságilag és sok tekintetben pénzügyileg is uralja és irányítja az egyházmegye nagyobbik felét, az egyes egyházak életébe is éles szemmel nézett bele és sok ügyet és bajt már csirájában elfojt!

A gazdasági helyzet: nyomasztóbb mint valaha; a pénzügyi: szinte lehetetlen és legyőzhetetlen. Tíz évvel ezelőtt ilyen viszonyok és külső körülmények között Pandora szelencéjének minden csapása és ördöge reánk tört volna.

A változás nem a külső körülményekben

történt! Nem is egyházunk helyzetében — amelyről akár az állammal, akár a felekezetekkel való viszonylatban, keserűség nélkül még emlékezni sem lehet! A változás a lelkekben történt. Alig néhány éve, mikor a hajdúböszörményi ORLE-konferencián felszínre vetődött az „új papi típus” megteremtésének eszméje, de sokan felszisszentek, kicsit érzékenykedtek, kicsit „kikérjük elődeink emlékének” és a „magunk multjának” — emígy hangoltak... és íme, máris megszületett az új papi típus, sőt több született meg; iker-testvére lett az új gyülekezeti típus. Ezért lehet haladni: Békés vizeken... csendes szívvel.

Viszont nem a kényelem párnáját akarom ezáltal a magam feje alá vánkösul tenni; vagy másoknak felkínálni... sőt: Nem mondhatnám, hogy a célt már elértem volna, hirdetem Pál szerint és után. És mind magamnak, mind másoknak idézem: Álló víz, hamar bűzhödik, a tóból mocsár lesz s befutja a hinár!

Krisztus nem az önmegelegedés békességét, hanem az előrehaladás, a tökéletesség felé való törekvés fegyverét önvérével festve adta a kezünkbe, mellyel a mindhalálíg való hűség nagy és szent elhatározásával kell előre és előre lörnünk, mind a diadalomig!

Békés vizeken — csendes szívvel; de mindenkor nyitott szemmel, halló [füllel, figyelmes felkészültséggel: hogy bármikor háborodik meg alattunk a víz, köröttünk a világ: Meg ne háborodjék a Ti szívetek és ne féljen!

Békés vizeken — háborgó tengereken az Úr megőrzi az övét!

A szatmári egyházmegyére jól esik nézni is, gondolni is: Vezérek, pásztorok, nyájak, mert most így haladnak: Békés vizeken — csendes szívvel; egymást figyelve, egymást megértve, egymást segítve, egymást szeretve.

Tóth Sándor.

EBBŐL A VILÁGBÓL

A kollégium anyagi helyzetének kérdése.

Írta: Varga Pál, koll. számvevő.

(Folytatás.)

Kronologikus sorrendben továbbhaladva, azt látjuk, hogy 1922-ben a közös tőkevagyon már 13.217.558, 1923—24-ben 271.947.739, — 1924—25-ben 1.702.934.703 koronára emelkedett. Itt tehát már számokban kifejezve, horribilis összeget mutat a közös vagyon. Sajnos, ez a látszólagos nagy vagyon azonban akkor már a korona teljes leromlásától kisérvé, ha nem is nullifikálódott teljesen, de valóságos belső értékét nézve vajmi keveset jelentett.

Az abnormis nagy számokra menő bevételeknek s az ezek tőkésítéséből eredő tőkeemelkedésnek egyébként abban adhatom indokát, hogy az ezen évekre eső inflációs időszak alatt

az alapok $46+64=110\%$ -os osztozkodási kulcs mellett részesültek a befolyt rendkívüli kamatjövödelemből, ami azután tőkeállományukat nagyban megduzzasztotta.

Elérkeztünk tehát 1926—27-ben a korona stabilizálásának idejéhez, amikor is a meglévő közel két milliárdnyi papirkorona tőkevagyon a törvényes 12,500-as váltózámmal pengő értékben nyert kifejezést s így lett az 1913. év végén kimutatott 4.640,556.52 aranykorona tőkevagyon helyett 1926—27. év végével: 160,177 pengő vagyis nem egészen 139,000 aranykorona.

A kollégium szomorú pénzügyi helyzetének szülőoka, a már előadottakból megítélve, ha nem is egyedül, de legnagyobb részben abban keresendő tehát, hogy a békebeli tekintélyes és biztos jövödelmet nyújtó tőkevagyon a háborús s az ezeket követő és mindenféle nehézségekben és abnormitásokban bővelkedő esztendő folyamán csaknem egészen megsemmisült. 1913-ban még 4.350,870.90 aranykorona volt a jövedelmező tőkevagyon, ami az akkori normális (4.54%-os) kamatrészesedés mellett is 197,723.62 korona bevételt nyújtott. 1927—28. évben már csak 179,998.74 pengő a tőkepenzék együttes összege, ami után 5.15%-os osztozkodási kulcs mellett is csupán 9777.40 pengő — az 1913. évnek alig öttized része — az előirt kamat. Pengőértékben kifejezve közel 210,000 pengő tehát az a kamatjövödelem, ami a 15 év előtti fedezeti forrásokból elapadt. A baj kútforrása tehát csak itt van s magam részéről másban, mint a tőkevagyon megsemmisülésével, nem is tudom annak okát megmagyarázni.

Van azonban ennek a bajnak egy kívül álló hátrányos következménye is, amely a hiteltkereső hitsorsosaink, de közelebbről maguk az egyházközségek szempontjából érezteti káros hatását.

Tudjuk ugyanis, hogy a kollégium a régi időkben alapítványainak s egyes pénztári csoportjainak tőkevagyonát jelzálog-kölcsönökbe helyezte ki. Ezáltal s amellet, hogy magának is tekintélyes jövödelmet biztosított, a magánembereken kívül, igen sok vidéki egyházközségnek tudott olcsó kamatozású (6%-os) tízéves lejáratú úgynevezett egyházi, avagy az ingatlan fedezettel bírónak $5\frac{1}{2}\%$ -os, 100 féléves lejáratú törlesztéses kölcsönt nyújtani.

Nem akarom elhallgatni az ingatlanok eladásának tényét sem. 1913-ban a kollégiumnak volt összesen 12 debreceni házastelke. Ebből tanári szabadlakás céljaira használtatott 5, a többi 7 bérház volt. A 12 ház közül eladott 5, úgymint: Kálvin-tér 12. sz., Péterfia ucca 8. sz., Széchenyi ucca 52. sz., József kir. herceg ucca 42. sz. s a Hadházi út 16. sz. ház.

Ugyanebben az évben a kollégium debreceni, valamint vidéki és más vármegyebeli (tiszadadai, pusztakócsi, tiszaiigari stb.) földbirtokainak száma 21 s ezeknek összterülete 2710 katasztrális hold 1100 □-öl volt. Ezeknek

haszonbérjövödelme pengőre átszámítva 114,168 pengővel szerepel az akkori költségvetésben.

Ezek közül a föld-ingatlanok közül azóta eladottak a következők:

1. Pusztalepi tanyabirtok	24 h.	912	□-öl.
2. Pusztabánki kaszálók	21 h.	1472	□-öl.
3. Pusztakócsi tanyabirtok	228 h.	1420	□-öl.
4. Simon-féle csereföld	12 h.	1085	□-öl.
5. Tiszaigari földbirtok	64 h.	205	□-öl.
6. Ármós Bálint-alap kisebb földjei	9 h.	430	□-öl.
7. Házutáni földek 13 drb	95 h.	786	□-öl.

Összesen 456 h 1510 □-öl.

Ma a kollégium meglévő összes földbirtokainak területe, ideszámítva már az újabban birtokbavett kisebb alapítványi földeket is (Úszó István-féle, Keszi—Hajdú Lajos-féle stb.) 2380 kat. hold 1515 □-öl s ezeknek jövödelme az 1928—29. évi költségvetés előírása szerint 107,303.32 pengő.

Ezekből meg lehet állapítani azt a tényt is, hogy noha a földbirtokok területi mennyisége 456 holddal kevesbedett, mégis a mai haszonbérjövödelem az 1913. évihez viszonyítva csak alig 7000 pengő csökkenést mutat.

Tény azonban az is, hogy a háború alatt, előtt és után eladott ingatlanok vételárának nagyrésze beolvadt a készpénztőke-vagyonba s az ily címen befolyt pénz — mint a tulajdonképeni törzsvagyon integráns része, ugyanarra a szerencsétlen sorsra jutott —, mint a többi tőkepenz.

Magát az ingatlanok eladásának tényét utólag nem igen lehet kifogásolni s még kevésbé lehet egyes tényezőket talán kárhozzatni, mert hiszen azoknak szükségességét esetenként a felterjesztett s a pusztakócsi birtok eladásától eltekintve minden felső fórum helyesléssel találkozó s jóváhagyásával ellátott javaslatok indokolták.¹ Ezeknek a felterjesztett javaslatoknak rendén reámutatott a gazdasági tanács, hogy némely bérháza alig hozott 2—3%-ot, mert a házbérjövödelem nagyrésztét felemésztették a karbantartási és adózási stb. terhek s így a gazdasági tanács eme jövödelmet alig hozó ingatlanoknak eladása révén jövedelmezőbb objektumoknak megszerzését, avagy a vételári tőkének gyümölcsöző elhelyezését vette tervbe.

A kisebb földek eladásánál pedig az az intenció vezette, hogy a szétszórtan fekvő s így ellenőrzési és kezelési szempontból sok nehézségbe ütköző ingatlanok vételárát egyesítve, egy nagyobb terjedelmű s egy komplexumot képező birtokot szerezhessen.

Itt tehát tulajdonképen a baj és károsodás nem is abban van, hogy az ingatlanok eladottak, hanem abban, hogy kellő időben nem

¹ Az ingatlan eladásoknál az igazgatótanács több ízben volt erős vita után — egyáltalánmal egyetlen szótöbbséggel — fogadta el a gazdasági tanács javaslatát. Szerk.

történt gondoskodás és intézkedés atekintetben, hogy a befolyt vételári összegek mindjárt más fekvőség megszerzésére fordíttassanak.

1920. és 1921-től kezdve pedig már oly rohamosan romlott és esett a korona értéke s ezzel arányban oly hihetetlen mértékben emelkedett a föld ára, hogy ekkor már az elérni óhajtott cél megvalósítását majdnem lehetlenné tették az előállott abnormis viszonyok.

Meg kell még itt jegyezni, hogy voltak olyan ingatlaneladások is, mint pl.: a Bagossy-Lajos-féle törökszentmiklósi hagyatéki ingatlan, valamint a Kovács Zsigmond-féle tiszaiigari földbirtok eladása, avagy a Gelléri-Szabó János-féle budapesti házasteleknek a budapest és a pápai főiskolák, mint társörökösök közös hozzájárulásával eszközölt elidegenítése, amelyek a hagyományozók hozzátartozóinak és az alapítvány haszonélvezőinek egyenes kívánságára történtek s amely kívánságot — mivel erre nézve az alapítólevél tiltó rendelkezést nem tartalmazott — a gazdasági tanács honorálni volt kénytelen.

(Folytatjuk.)

HÍRADÁS

A beregi egyházmegye közgyűlése.

A beregi református egyházmegye folyó év április hó 8-án tartotta rendes tavaszi közgyűlést Vásárosnaményban. Láncey József esperes úr alkalmi imádsága után dr. Gulácsy István egyházmegyei gondnok úr nyitotta meg a gyűlést. A 22 pontból álló tárgysorozat minden zökkenés nélkül tárgyalatott le s még szavazásra is csak egy alkalommal került sor. Néhány határozat érdemes arra, hogy e helyen is megemlítsük. A közgyűlés tudomásul vette és jóváhagyta a vásárosnaményi és tiszaszalkai lelkészek állomás cseréit. Dr. Máté Béla vásárosnaményi földbirtokos megválasztatván egyházmegyei tanácsbírónak, most letette az esküt. Tudomásul vette a közgyűlés, hogy a vásárosnaményi református egyház nem kapta meg a miniszteriumtól a szükséges segílyt, hogy a magán polgári iskolát egyházi kezelésbe átvehesse, de azért az átvételre vonatkozó tárgyalások még tovább folynak jó reménységgel. Nagyobb érdeklődést váltott ki a vásárosnaményi egyház templomának újraépítési ügye, melyszerint ez a központban fekvő egyházközség mintegy 80,000 pengő költséggel elavult, kis templomát újra akarja építtetni s villanyval, fűtéssel és orgonával felszereltetni. A bemutatott magyar stílusú terv és műszaki iratok az építtető bizottsághoz lététek át.

A tanügyi bizottság elnökének részletes és a hallgatóság türelmét kifárasztó jelentéséből, mint egyetlen lényegét megtudjuk, hogy az egyházmegye összes tanítói hivatásuk magaslatán állanak, dícséretes iskolai és iskolán kívüli munkát végeznek. A belmissziói előadó

rövid jelentései a lelkészek belmissziói munkáját ismertetik.

A tanügyi elnök javaslatára a felekezeti iskolák fenntartói bizonyos összegű kárpótlást kérnek a politikai községektől azért, hogy a levették a felekezeti iskolák termeit használják s azt rongálják meg ott is, ahol állami iskola van.

Az egyes határozatok közül általános érdeklődésre tarthat számot az az egyházkerülethez felterjesztett javaslat, mely a belkörü tűzbiztosítás és belkörü pénzkezelés megoldását sürgeti.

Az egy órakor tartott közebéden az új tanácsbíró és az általános szeretetnek és bizalomnak örvendő esperes urat lététek a köszöntők.

Két közigazgatási és hét fegyelmi ügy a késő esteli órákig tartotta együtt a bíróságot, kiknek szeretettől áthatott és nagy bölcseséggel hozott ítéleteit semmi sem jellemzi jobban, mint az, hogy egyetlen határozata ellen sem adatott be felebbezés... (Klmn.)

KÜLÖNFÉLÉK

A debreceni lelkészi állás ügye. Boldog emlékezetű Szele György lelkipásztor halálával megüresedett piacuccai egyházzész vezetésére és a Révész tér 2. sz. alatti lelkészi lakásba való beköltözésre Uray Sándor mesteruccai egyházzész vezető lelkészét; a mesteruccai egyházzész vezetésére és a Széchenyi uca 4. sz. alatti lelkészi lakásba való beköltözésre a presbiterium Kolozsváry Kiss László lelkészt hatalmazta fel. Így Uray Sándor lett a piacuccai egyházzész vezetője, aki egyúttal mint szolgálati idős lelkész, helyettes-lelkészelnök is lett; a mesteruccai egyházzész vezetője pedig Kolozsváry Kiss László; az így megüresedett Árpádtéri lelkészi állás betöltése felől május 12-én határozott a presbiterium. Mivel meghívásra vonatkozólag indítvány nem történt, presbiterium a megüresedett lelkészi állást pályázat útján kívánja betölteni. A választás valószínűleg július végén, illetőleg augusztus elején történik meg.

Új tanítónő. A Nyilastelepen a növendékek létszáma szükségessé tette a tizedik tanterem megnyitását. Az új osztályhoz h. tanítóul presbiterium Nosztrai Erzsébet tanítónőt alkalmazta.

A külön kelyhes úrvacsora bevezetése ügyében többen kéréssel fordultak a debreceni lelkészi karhoz.

A kollégiumi Kántus május 11-én rendezte szokásos évi nagy hangversenyét, a Bika dísztermében. Amilyen örömmel láttuk a multban, hogy a Kántus ügye iránt milyen rokonszenvvel, megértéssel és lelkesedéssel viseltetik Debrecen társadalma, éppen olyan sajnálattal lätük, hogy ez a megértés csökkent; különösen sajnálattal állapítottuk meg, hogy éppen azok hiányoztak, akik a legilletékesebbek lettek volna. A műsor pedig igazán művészi teljesít-

ményt nyújtott, megérdemelt volna ifjaink nemes vállalkozása sokkal nagyobb érdeklődést is. A hangversenyen megnyitó beszédet dr. vitéz Bessenyei Lajos főgimnáziumi igazgató mondott; a Kántus mellett közreműködtek a Városi Dalegylet, Egyetértés, Református főgimnáziumi zenekar és énekkar, Ditrői Ica színművésznő, Tantó Sándor szavalattal. A Dóczi-intézeti énekkarok szereplése ugyanabban az időben tartott leánycserkész-ünnepély miatt elmaradt. — Mindenesetre nagy befolyással volt a Kántus-ünnepély sikerére ez a másik ünnepély is. Mégis csak úgy kellene csinálni, hogy legalább mi ne konkurálnánk saját magunkkal.

A debreceni tanyai lelkészi lakások felépítését és az állás betöltését presbiterium bizonytalan időre elhalasztotta, mivel az egyház anyagi helyzete nem engedi meg az új állások szervezését.

Anyák napját rendez a debreceni KIE május hó 18-án.

Új segédlelkész. Püspök úr Kovács Lajos esperes oldala mellé, Kisvárdára, Szentjóbý Szabó Zoltán I. lelkészképesítésű segédlelkészt rendelte. Szentjóbý Szabó Zoltán most tért haza hollandiai tanulmányútjáról.

A Templomegyesület vallásos szakcsoportja május 9-én, a kollégiumban összejövetelt tartott. Előadó Musza Ferenc segédlelkész volt.

A Kossuth uccai bibliakör május 21-én a Nagyerdőbe kirándulást rendez.

Felkérem mindazokat a volt iskolatársaimat, akik a debreceni református főgimnáziumban az 1919—20. iskolai évben érettségi vizsgálatot tettek és azokat, akik ezzel az évfolyammal együtt jártak, hogy az 1930. évi június hó 14. napján Debrecenben megtartandó tízéves találkozó előkészítése végett pontos lakcímküket velem mielőbb közöljék. Dr. Kurdits József, Debrecen, Piac ucca 32. szám.

A Társadalmi Egyesületek Szövetsége a Magyar Kálvin Szövetség kezdeményezésére május 12-én, Budapesten, a bolsevizmusnak a vallásos hit és a jelen gazdasági élet ellen intézett újabb támadásai miatt tiltakozó nagygyűlést tartott.

Egyházmegyei gyűlések. Az érmelléki egyházmegye május 6—7. napján Szalacson, a nagykárolyi május 7—8. napjain Nagykárolyban tartotta közgyűlését, belmissziói értekezlettel, illetőleg vallásos-ünnepélyvel egybekötve.

A hajdúszoboszlói református iskolák május 28-án gyermekmajálist rendeznek.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság Hajdúszoboszlón rendezett irodalmi ünnepélye 362 P-vel gyarapította a Társaság pénztárát. Követendő példa.

A péterfiai egyházrész területén fekvő nyulási állami iskolában jól sikerült vallásos-ünnepély volt május 8-án, gazdag műsorral. A vallásos-ünnepélyen Bibliát magyarázott Magyar Bertalan Árpádtéri segédlelkész.

Nyugalombavonulás. Fekete Gyula egyházkerületi belmissziói lelkész július hó 1-től, — Kovács János debreceni hitoktató-lelkész szeptember hó 1-től — tekintettel 40 évi lelkészi szolgálatukra — nyugdíjazásukat kérték.

A debreceni egyházban F. Varga Lajos esperes május hó 15—17. napjain canonica visitatiót tartott.

Az elekcio a debreceni kollégiumban a pünkösdi ünnepek alkalmából június hó 3. napján lesz. A kollégium igazgatósága kéri a lelkész urakat, hogy a legációra vonatkozó esetleges megkereséseket június hó 1. napjáig küldjék be.

Ezúton is szíves tudomására hozom az érdekelteknél papné testvéreimnek, hogy Csépe Béláné testvérünk által Szatmárökörítőra f. hó 27-ére összehívott gyűlésünk a kedves vendéglátó családot ért gyász miatt bizonytalan időre elmarad. Az elmaradt gyűlés helyett megtartandó összejövetelünk idejét és helyét később fogom megállapítani és közölni. Testvéri szeretettel *Sipos Józsefné*, a szatmári papnék egyesületének elnöke.

Nyilatkozat. Biró Gyula elbocsájtott egyházkerületi nyomdavállalati alkalmazott egy minden sorában valótlán röpiratot adott ki ellenem. Röpiratában foglaltakat még 1929 márciusában úgy a városi tanácshoz, mint a m. kir. belügyminiszteriumhoz beadta. A feljelentés folytán hivatalos vizsgálat indított ez ügyben, amely megállapította, hogy Biró Gyula minden állítása valótlán. A vizsgálat eredménye az összes iratokkal felterjesztetett a m. kir. belügyminiszteriumhoz amely az ügyet felülvizsgálván, a vizsgálat eredményét tudomásul vette. Tehát teljes mértékben felmenttettem az ellenem beadott vádak alól. Ezzel Biró Gyula nem elégedett meg, a nyilvánosság előtt meghurcol. Másként nem védekezhetek ez ellen, minthogy ügyvédem útján Biró Gyula ellen a feljelentést a bíróságnál megtettem. **Dózsa György**, Debrecen város és a tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalatának igazgatója.

TARTALOM; R. I.; Közvélemény-teremtés. — Zsinati tudósító. — Egyház: Tóth Sándor: Békés vizeken — csöndes szívvel. — Ebből a világból: Varga Pál: A kollégium anyagi helyzetének kérdései. — Híradás: (klmn.); A beregi egyházmegye közgyűlése. — Különfélék.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitűnő lütképessegű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányu zománc-edények,
zsir-bödönök, dísznőllő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15—48.

Hazánk legrégebb és legnagyobb
harangöntődéje

ALAPÍTVÁ 1816-BAN.

SELTENHOFER FRIGYES FIAI

m. kir. udvari szállítók

SOPRON.

Harangokat

öntenek a legfinomabb harang-
öntőzetből minden hangnemben
és legszebb kivitelben.

Legmagasabb bel- és külföldi kitüntetések bizonyít-
ják harangjaink kiváló minőségét.

1900. évi párizsi világkiállításon nagy aranyérem stb.,
stb., majd legújabban a soproni, celldömölki,
székesfehérvári, kapuvári, szombathelyi és
kaposvári országos kiállításon nagy arany-
éremmel kitüntetve.

**Szállítunk előnyös fizetési feltételek mellett,
az egyházak teljes megelégedésére.**

Költségvetések és kiszállások ingyen és díjmentesen.
Összes szállított gyártmányainkról elismerőleveleket tudunk felmutatni.

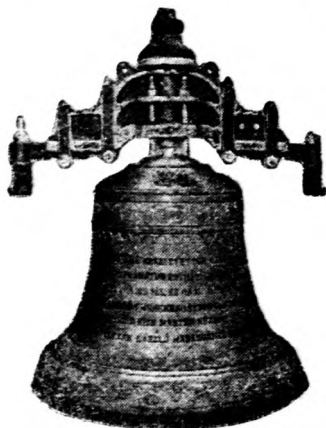
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz.

A törökszentmiklósi
református egyház részére
készült 1770 kgr.-mos harang.

Az 1900. évi párizsi világ-
kiállításon díszoklevéllel,
1921. és 1923. évi vasipari
kiállításon aranyéremmel,
az 1925. és 1926. évi kézmű-
ipari tárlaton kormánydísz-
oklevéllel, 1927. és 1928. évi
budapesti, székesfehérvári,
szentesi és szombathelyi
kiállításokon nagy arany-
éremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen
szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.
Számos egyházi elismerőlevél

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1930—1178.

**Ma inkább, mint valaha,
a tudás a siker titka!**

**GENIUS
KIS
LEXIKONA**

Eredeti nagyság (13 és $\frac{1}{2}$ × 18 és $\frac{1}{2}$ cm.)
40.000 cikk, 110.000 sor, 1600 hasáb, mintegy
800 ábra, színes műmelléklet.

Előfizetési ára: dús aranyozású, tartós
egészvásznonkötésben

12.— pengő.

Fizetendő:

a szállításkor 4.— pengő, június hó 30-án
4 pengő és július 30-án 4.— pengő.

Előfizetni lehet

május hó 15-ig három 4 pengős részletben is.

MEGJELENÉS 1930 május 15-én. Megjelenés
után a mű bolti ára 16.— pengő lesz.

**A GENIUS KIS LEXIKONA EGY KÖTETBEN
NYUJTJA AZ ÖSSZES EMBERI TUDÁST**

A szaktudományok mai állása szerint föl-
dolgozza valamennyi európai és Európán kívüli
állam történetét a legrégebb időktől a mai
napig.

Megtalálni benne minden korok nagy em-
bereinek életrajzát. Irodalom és művészet-
történet. Földrajza a háborúutáni nagy át-
alakulások figyelembevételével, a legfrissebb
népesedési és világgazdasági mozgalmak sta-
tistikai adataival készült. Reáltudományok
legújabb vívmányai, energia kutatások leg-
újabb elméleteit, fölfedezéseit és találmányait,
a mindennapi élet gyakorlati kérdéseit találja
meg az eddig hiányzó

GENIUS KIS LEXIKONBAN, mely egy hiányzó
Who's who-t pótol

és megkíméli Önt attól, hogy egész könyvtárnyi
munkát olvasson el. Napjainkban óriási a ver-
sengés; ki minél többet tud, annál többet ér.
Az érvényesülésre, a sikerre és az előmenetelre
nyújt segítőkezet és nagyobb jövedelmet a

GENIUS KIS LEXIKON, mely előjegyez-
hető 12.— pengős áron

„MÉLIUSZ“
könyvkereskedésben

DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26.

Telefonszám 270.